

การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภท และความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน

Development of a Web-based Training Model on Skills for Assessment Schizophrenia and Mood Disorders Patients for Community Public Health Personnel

กนกศรี จาดเงิน¹, สุมาลี สังข์ศรี¹, สาริพันธ์ คุกวารณ¹, เวทิส ประทุมศรี²

Ganoksri Jard-ngoen¹, Sumalee Sungsr¹, Sareepan Supawan¹, Wetid Pratoomsri²

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ 2) พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บและ 3) ประเมินรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ การศึกษาแบ่งเป็น 3 ระยะคือ (1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (2) พัฒนารูปแบบและ (3) ประเมินประสิทธิภาพและประเมินผลรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในการสำรวจความต้องการฝึกอบรมจากจังหวัดชลบุรีได้รับการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 127 คน และกลุ่มทดลองจังหวัดระยอง จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ (1) แบบสอบถามความต้องการการฝึกอบรม ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 (2) รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ (3) แบบทดสอบความรู้ ค่าความเชื่อมั่นของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน สูตรที่ 20 ทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 (4) แบบประเมินทักษะ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.71 และ (5) แบบประเมินความพึงพอใจ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82 สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ผ่านเว็บ ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 92.70 รูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 เรื่อง สมรรถนะด้านการตรวจประเมินอาการของความผิดปกติทางจิตเวช หน่วยที่ 2 เรื่อง สมรรถนะด้านการสัมภาษณ์และการตรวจทางจิตเวช และหน่วยที่ 3 เรื่อง สมรรถนะด้านการจำแนกโรคและการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช หาประสิทธิภาพโดย (1) การประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสม (2) รูปแบบการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 (3) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้หลัง การฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีคะแนนทักษะในการประเมินผู้ป่วยจิตเป็นร้อยละ 82.78 และมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ ทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภท ความผิดปกติทางอารมณ์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน

¹ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹ School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University

² โรงพยาบาลพุทธโสธร

² Buddha Sothon Hospital

Abstract

The objectives of this development and study were to (1) investigate the problems as well as opinions on training, (2) to develop a website-based training model, and (3) to evaluate the model. The study comprised of 3 phases. Phase 1: to study of the need and content (2) to design and create the website-base training system, and (3) to evaluate and develop the model. The research population consisted of community public health personnel who work at a district health promotion hospital under regional public health the 6th. The samples of this study were 127 community public health personnel in Chonburi province for surveying. Another group of the samples was 43 community public health personnel in Rayong province for try-out. The research instruments were (1) a needs assessment of the model questionnaire whose reliability was at 0.84. (2) the website-based model for community public health personnel, (3) the learning achievement test for pre-test and post-test, Kuder Richardson 20 - KR-20 was at 0.87, (4) the skill achievement test whose reliability was at 0.71, and (5) a questionnaire to assess satisfaction with the model whose reliability was at 0.82. Statistics employed in the research were frequency, percentage, mean, standard division and t-test.

The results of the study indicated that the samples need to be trained 92.70%. Prototype of the website-base training model consisted of the following 3 chapters: chapter 1: Interview and Mental Status Examination technique competency, chapter 2: Mental and behavioral disorders assessment competency and chapter 3: Differential diagnosis competency. the developed website-base training model was efficient by (1) the experts evaluated the structure of model were appropriated at high level and the training activities were appropriated at a high level, (2) the developed website-based training model was efficient at the 80/80 of efficiency criterion, (3) the post-learning achievement of the samples were significantly higher than that of their pre-learning achievement at the level of 0.05. The post-skill achievement of the was effective at 82.78%. In addition, the samples were satisfied with the model at a high level.

Keywords: Website-based Training Model, Schizophrenia and Mood Disorders Patients Assessment Skill, Community Public Health Personnel

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญในระดับประเทศ จากสถิติกรมสุขภาพจิต พบว่า ร้อยละ 20 ของคนไทยมีปัญหาสุขภาพจิตและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จากสถิติผู้ป่วยโรคจิตเวชทุกประเภทที่ได้รับการดูแลรักษาในปี 2551 ทั่วประเทศมี 1,668,041 ราย พบว่าผู้ป่วยโรคจิตเภทมากที่สุด รองลงมาคือโรควิตกกังวลและซึมเศร้า (กรมสุขภาพจิต, 2552) ส่วนโรคอารมณ์สองขั้วเป็นโรคที่มีความผิดปกติของอารมณ์ทั้งสองด้าน คือ ด้านครื้นเครงและซึมเศร้า โรคเหล่านี้มีความชุกตลอดชีพ (lifetime prevalence) ลักษณะของโรคทางจิตเวชเป็นโรคที่มีอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง รักษาแล้วกลับมาเป็นๆ หายๆ ได้ตลอดเวลา (มานิช หล่อตระกูลและปรโมทย์ สุนิษฐ์, 2548) เป็นโรคที่รุนแรง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของบุคคล เกิดการสูญเสียทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรในด้านต่างๆ อย่างมหาศาล ในการป้องกันความรุนแรงของผู้ป่วยพบว่าวิธีการที่ดีที่สุดคือการป้องกันการกำเริบซ้ำ ซึ่งวิธีการนี้ต้องใช้ทักษะการประเมินอาการผู้ป่วยที่แม่นยำ รวดเร็วเป็นสำคัญ แต่ทักษะเหล่านี้ต้องใช้องค์ความรู้ที่เฉพาะเจาะจง และต้องฝึกฝนอยู่เสมอจึงจะประเมินได้ถูกต้องแม่นยำ ทางหน่วยงานเล็งเห็นความสำคัญและได้แสวงหาวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหาการดูแลผู้ป่วยและพัฒนาทักษะเจ้าหน้าที่เหล่านี้ เช่น การส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมหรือศึกษาต่อเฉพาะทาง ซึ่งมีข้อจำกัดในด้านจำนวนเจ้าหน้าที่ทำให้การส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมเป็นไปได้ไม่ทั่วถึง

และเมื่อไปอบรมกลับมาแล้วลืม ไม่สามารถทบทวนหรือถามใครได้จึงไม่กล้านำมาใช้ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ยังคงขาดความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยประกอบกับทัศนคติด้านลบต่อบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตทำให้บุคคลดังกล่าวไม่ได้รับการบำบัดอย่างถูกต้องเหมาะสม (คู่มือบริหารงบประมาณหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2554, 2554)

จากปัญหาดังกล่าวจึงนำไปสู่คำถามที่ว่าจะทำอย่างไรให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความรู้ และทักษะจนกระทั่งเกิดความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยได้โดยไม่ต้องพึ่งงานไปอบรม จากการพัฒนาด้านเทคโนโลยีพบว่าเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้และนำไปใช้ในการแพทย์โดยปัจจุบันมีการนำรูปแบบเทเลเมดิซีน (telemedicine) หรือการรักษาโดยระบบทางไกล ซึ่งนำการสื่อสารโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้บริการสำหรับผู้ที่อยู่ไกลจากบริการทางการแพทย์ (Grigsby & Sanders, 1998 อ้างถึงใน Michael, Sharon, Michael & Susan, 2009) หรือการสร้างสื่อการเรียนรู้ด้านการแพทย์โดยใช้รูปแบบมัลติมีเดียผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่นเว็บไซต์ทางการแพทย์ ซึ่งนอกจากจะพัฒนาขึ้นเพื่อการศึกษาในส่วนของนิสิตแพทย์แล้วยังเปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจสามารถศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองได้อีกด้วย (ฉัตรกร สงคราม, 2554) การฝึกอบรมผ่านเว็บเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาทางไกลที่นำเทคโนโลยีของสื่อมาเสนอความรู้เรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีระบบการใช้งานอินเทอร์เน็ตในทุกพื้นที่ที่การสาธารณสุข ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างสะดวกในเวลาใด ที่ใดก็ได้ที่มีความพร้อม จึงเหมาะสำหรับนำมาใช้ในการฝึกอบรมเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถทำการฝึกอบรมได้อย่างทั่วถึงเป็นจำนวนมากในทุกพื้นที่ได้ในคราวเดียวกัน เจ้าหน้าที่เหล่านั้นไม่ต้องละทิ้งหน้าที่เพื่อมาเข้ารับการฝึกอบรม (สุมาลี สังข์ศรี, 2549) เมื่อไม่เข้าใจสามารถติดต่อสื่อสารกันในเครือข่ายและสามารถทวนซ้ำได้เท่าที่ผู้เรียนต้องการ จึงเป็นการเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่เหล่านี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน
3. เพื่อประเมินรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ และความพึงพอใจต่อการอบรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (research And development) มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนมี 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์

สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นเกี่ยวกับผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ ทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ การพัฒนาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2) ขึ้นศึกษาความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน จากการตอบแบบสอบถาม ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 15 - 30 มกราคม พ.ศ. 2558

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขึ้นยกร่างกรอบแนวคิดรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน โดยนำข้อมูลจากระยะที่ 1 มาออกแบบเป็นโครงร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่อง ทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน ด้านวิจัยและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 1 คน ด้านการแพทย์ จำนวน 1 คน อาจารย์ด้านการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชในชุมชน จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน ประเมินแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence, IOC.) ของเนื้อหาและรับรองโครงร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บฯ ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยรวม เท่ากับ 0.97 หมายความว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการดำเนินการ และนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งเพื่อขอความเห็นชอบเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยขั้นที่ 2 ต่อไป 2) ขึ้นพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน โดยผู้วิจัยนำโครงร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บฯ ที่ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญในขั้นที่ 1 มาทำการออกแบบและพัฒนา จากนั้นนำไปติดตั้งในพื้นที่และโดเมนจัดทำเว็บไซต์เพื่อฝึกอบรมที่ <http://songklong02230.noip.me:81/gfast/index.php> ซึ่งประกอบด้วย 1) โครงร่างหลักสูตรประกอบด้วย คำชี้แจงหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตร คำชี้แจงสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องบทบาทของผู้ใช้ Moodle (Modular Object - Oriented Dynamic Learning Environment) การวัดและประเมินผลการฝึกอบรมและเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอบรม 2) รูปแบบการดำเนินการฝึกอบรมประเภทโครงสร้างสื่อหลัก ได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์ที่สามารถดาวน์โหลดจากเว็บ - สื่อเสริม ได้แก่การนำเสนอผ่านเพาเวอร์พอยท์ วิดีโอ ภาพนิ่งและไฟล์เสียง จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (กลุ่มเดียวกับขั้นยกร่างฯ) ประเมินคุณภาพโครงร่างรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนและเครื่องมือที่สร้างขึ้น นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปทดลองใช้

ระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพและประเมินผลรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะและการนำไปใช้ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขึ้นหาประสิทธิภาพรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำโครงร่างหลักสูตรที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ จำนวน 3 ครั้ง โดย

ครั้งที่ 1 นำไปหาประสิทธิภาพเครื่องมือแบบเดี่ยว 1: 1 ทดลองกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล จำนวน 3 คน ระยะเวลาทดลองระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558

ครั้งที่ 2 นำไปหาประสิทธิภาพเครื่องมือแบบกลุ่ม 1:10 ทดลองกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล จำนวน 9 คน ระยะเวลาทดลองระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558

ครั้งที่ 3 นำไปหาประสิทธิภาพเครื่องมือภาคสนาม 1:100 ทดลองกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล จำนวน 30 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง เรียนด้วยตนเองผ่านเว็บ ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 19 กุมภาพันธ์ - 4 มีนาคม พ.ศ. 2559

2) ขึ้นประเมินผลรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน มีการประเมินทั้งก่อนการทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังการทดลองการใช้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ในด้านความรู้ ทักษะและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมครั้งนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล เขตการสาธารณสุขที่ 6 จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้วและสมุทรปราการ จำนวน 531 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 1 เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลในเขตการสาธารณสุขที่ 6 ที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการใช้การเปิดตารางสุ่มของ Krejcie and Morgan ได้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลในจังหวัดชลบุรี และผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ได้เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลละ 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 127 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 3 เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล ในเขตการสาธารณสุขที่ 6 ที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) ได้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลในจังหวัดระยอง สุ่มเลือกอำเภอได้เจ้าหน้าที่ในเขตอำเภอเมือง บ้านฉางและบ้านค่าย และผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์หรือสาธารณสุขศาสตร์ มีหน้าที่รับผิดชอบงานสุขภาพจิตและจิตเวชในชุมชน ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์และเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้และยินดีเข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่ใช้ทดสอบประสิทธิภาพ แบบเดี่ยว 1:1 จำนวน 3 คน และแบบกลุ่ม 1:10 จำนวน 9 คนและภาคสนาม 1:100 จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 43 คน

เครื่องมือวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน

1.1 แบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยใช้ในการสำรวจความต้องการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการพัฒนาองค์ความรู้ด้วยวิธีการฝึกอบรมผ่านเว็บ 1 ฉบับ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และความต้องการเว็บฝึกอบรม

ตอนที่ 2 ความต้องการเนื้อหาและองค์ประกอบของเว็บฝึกอบรม และกำหนดประเด็นความต้องการเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น 5 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

ระดับความคิดเห็น 4 หมายถึง มีความต้องการมาก

ระดับความคิดเห็น 3 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง

ระดับความคิดเห็น 2 หมายถึง มีความต้องการน้อย

ระดับความคิดเห็น 1 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficiency) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.84

2. เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ได้แก่

2.1 เครื่องมือต้นแบบชิ้นงานวิจัย ได้แก่ รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ที่ผ่านกระบวนการตรวจพิจารณาประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านโครงสร้างและกิจกรรม จำนวน 6 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยรวมเท่ากับ 0.97 มีความสอดคล้องเหมาะสมทั้งด้านองค์ประกอบด้านโครงสร้างหลักสูตร สื่อและกิจกรรมการฝึกอบรม

2.2 เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ได้แก่

2.2.1 แบบทดสอบความรู้ก่อน - หลังอบรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ฉบับละ 30 ข้อ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบที่ 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 - 1.00 ถือว่าเหมาะสม จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นด้วยวิธีการของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR-20) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.87 หมายถึงมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบที่ใช้ได้ควรมีความเชื่อมั่น 0.60 ขึ้นไป (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2538)

2.2.2 แบบประเมินทักษะ (ใบกิจกรรมหลังเรียน) เป็นกิจกรรมท้ายบทเรียนตอนที่ 1- 10 เพื่อวัดทักษะการตรวจประเมินอาการของอาการผิดปกติทางจิตเวช การตรวจสภาพจิตและการวินิจฉัยแยกโรคจากผลการตรวจสภาพจิตด้านลักษณะทั่วไป การพูด อารมณ์ ความคิดและการคิด การรับรู้ ข้อมูลทั่วไปหรือความรู้ทั่วไป การรับรู้เวลา สถานที่ บุคคล ความตั้งใจและสมาธิ ความจำ ความคิดเชิงนามธรรม การพิจารณาตัดสินใจ การหยั่งรู้สภาพความเจ็บป่วย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแต่ละฉบับมีลักษณะเป็นแบบอัตนัย (Subjective or essay test) แบบจำกัดคำตอบหรือแบบตอบสั้น (restricted response or short essay item) ค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบที่ 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 - 1.00 ถือว่าเหมาะสม จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำไปทดสอบกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficiency) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbrach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับเท่ากับ 0.71 ซึ่งถือว่าข้อสอบชุดนี้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดีสามารถนำไปใช้ได้

2.2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมผ่านเว็บ ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert Scaling) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (ICO) โดยรวมเท่ากับ 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha - Coefficiency) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbrach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบประเมินความพึงพอใจ ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา หน่วยงานที่สังกัด ตำแหน่งงานในปัจจุบัน ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งจนกระทั่งปัจจุบัน เป็นผู้รับผิดชอบงานสุขภาพจิตและจิตเวชของหน่วยงานหรือไม่ รวม 7 ข้อ เป็นข้อมูลนามบัญญัติ คำตอบเป็นตัวเลือกและเติมคำ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อเว็บไซต์อบรม แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ใช้การวิเคราะห์เอกสารและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บวิเคราะห์ด้วยสถิติดังนี้ ข้อมูลลักษณะทางประชากร ใช้ความถี่และร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การหาประสิทธิภาพรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน โดยวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ/ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E1/E2)

4. การประเมินผลรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม โดยการทดสอบค่าที (t - test แบบ t - dependence)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยใช้ในการสำรวจความต้องการ ๑ ไปให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบและส่งแบบสอบถามกลับคืนถึงผู้วิจัยทางไปรษณีย์

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพและประเมินผลรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ ๑ ผู้วิจัยให้ กลุ่มตัวอย่างอบรมด้วยตนเองผ่านเว็บ เป็นเวลา 2 สัปดาห์ และเก็บรวบรวมข้อมูลการฝึกอบรมผ่านระบบอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองทุกขั้นตอนของการอบรม

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน พบว่า

1. จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน พบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนเป็นพยาบาลวิชาชีพมากที่สุด จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 56.90 รองลงมาคือ นักวิชาการสาธารณสุข จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 สังกัดโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มากที่สุด จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 91.80 เป็นผู้รับผิดชอบงานสุขภาพจิตและจิตเวชในชุมชนของหน่วยงาน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 81.30 และมีความเห็นว่า การฝึกอบรมทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ผ่านเว็บมีประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 92.70 และมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ผ่านเว็บ คิดเป็นร้อยละ 92.70 ในด้านเนื้อหาการฝึกอบรม พบว่า

มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในทุกด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.12$, S.D.= 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสมรรถนะที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลและศูนย์สุขภาพชุมชนมีความต้องการเรียนรู้ระดับมากในทุกข้อ คือ สมรรถนะด้านที่ 3 สมรรถนะด้านการตรวจประเมินอาการของความผิดปกติทางจิตเวช ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= 0.82) รองลงมาคือด้านที่ 4 สมรรถนะด้านการจำแนกโรคและการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 0.78) และสมรรถนะด้านที่ 2 สมรรถนะด้านการสัมภาษณ์และการตรวจทางจิตเวช ($\bar{X} = 3.70$, S.D.= 0.61) ส่วนความต้องการเรียนรู้ระดับน้อยในทุกข้อ ได้แก่ สมรรถนะด้านที่ 1 สมรรถนะด้านการประเมินหาสาเหตุการเกิดโรคทางจิตเวช ($\bar{X} = 2.21$, S.D.= 0.75) และสมรรถนะด้านที่ 5 สมรรถนะด้านความเข้าใจในการรักษาตัวยาและการรักษาด้านจิตใจในผู้ป่วยจิตเวช ($\bar{X} = 1.96$, S.D.= 0.64) ตามลำดับ

2. จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยและการศึกษาความต้องการฝึกอบรมผ่านเว็บ ได้พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเวชและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ดังนี้

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเวชและความผิดปกติทางอารมณ์สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนซึ่งประกอบด้วย รูปแบบการดำเนินการฝึกอบรมประเภทโครงสร้างสื่อหลัก - สื่อเสริม โดยมีสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักและมัลติมีเดียที่ใช้เป็นสื่อเสริมในการอบรมผ่านเว็บ ได้แก่ บทเรียน Power Point และวิดีโอประกอบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เนื้อหาประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย 10 ตอน โดยแต่ละตอนมีแบบทดสอบความรู้ก่อนและระหว่างการอบรม แบบประเมินทักษะ (ใบกิจกรรม) ในแต่ละตอน การประเมินผลการเรียนภาพรวมก่อนและหลังการอบรมและการประเมินผลความพึงพอใจหลังจบการอบรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่อง ทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเวชและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน

กระบวนการ	กิจกรรม/สื่อการสอน	การประเมิน
1. การปฐมนิเทศ ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมแบบเผชิญหน้า (face - to - face)	1. กิจกรรมการลงทะเบียนเรียนผ่านเว็บ 2. แบบทดสอบก่อนเรียน 30 ข้อ 3. การเข้าสู่บทเรียนและทดลองเรียน	1. การลงทะเบียนเรียน ID. และ Password 2. แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)
2. ขั้นตอนการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 เรื่อง สมรรถนะด้านการตรวจประเมินอาการของความผิดปกติทางจิตเวช แบ่งเป็น 4 ตอน หน่วยที่ 2 เรื่อง สมรรถนะด้านการสัมภาษณ์และการตรวจทางจิตเวชแบ่งเป็น 3 ตอน หน่วยที่ 3 เรื่อง สมรรถนะด้านการจำแนกโรคและการวินิจฉัยโรคทาง จิตเวช แบ่งเป็น 3 ตอน	1. เรียนด้วยตนเองผ่านเว็บ 2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ 3. ศึกษาจากสื่อหลัก (สื่อสิ่งพิมพ์เอกสารประกอบการอบรมในรูปแบบ pdf.file) และสื่อเสริม (Power point และชมวิดีโอที่ค้นประกอบการอบรม) 4. ทำกิจกรรมฝึกทักษะตามใบกิจกรรมที่ 1 - 10 5. แบบทดสอบระหว่างเรียน	1. คะแนนการทดสอบก่อนเรียน 2. คะแนนการทดสอบระหว่างเรียน 3. คะแนนทักษะการปฏิบัติ

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่อง ทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน

กระบวนการ	กิจกรรม/สื่อการสอน	การประเมิน
3. การปัจฉิมนิเทศ หลังเข้ารับการฝึกอบรม	1. ขึ้นทดสอบหลังเรียน ใช้เวลา 50 นาที ลงทะเบียนจบและทำแบบประเมินความพึงพอใจ 2. ตรวจสอบ ประเมินผลการอบรมด้วยตนเองผ่านเว็บ และรับใบแจ้งผลการฝึกอบรมหลังจากประเมินผลการฝึกอบรมเรียบร้อยแล้วภายใน 1 สัปดาห์ โดยผู้เข้ารับการอบรมสามารถเข้ามาลงทะเบียนและพิมพ์ผลการฝึกอบรมได้ด้วยตนเอง	1. แบบทดสอบหลังเรียน (Post- test) 2. แบบประเมินความพึงพอใจ

และมีช่องทางการสื่อสารผ่านห้องสนทนา (chat) ห้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (forum) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ไลน์ (line) เฟสบุ๊ค (facebook) และโทรศัพท์ โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นแสดงผลบนเว็บไซต์ <http://songklong02230.noip.me:81/gfast/index.php> (Ganoksri's model for develop psychiatric assessment skill on web-base training: GFAST) และผลการประเมินสอดคล้อง โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC.) ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยรวม เท่ากับ 0.96 ซึ่งถือว่าสอดคล้องเหมาะสม

3. ผลการประเมินรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะและความพึงพอใจต่อการอบรม

ประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน มีประสิทธิภาพ 82.78 /81.56 เทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 80/80 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภทและความผิดปกติทางอารมณ์สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน (n = 30)

รูปแบบการฝึกอบรม ๑	ประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกอบรม ๑	
	E1	E2
หน่วยที่ 1	83.00	81.56
หน่วยที่ 2	80.67	
หน่วยที่ 3	84.67	
รวม	82.78	81.56

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมผ่านเว็บ มีความรู้ในระยหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนฝึกอบรม	30	16.63	2.82	29	-9.248	0.00
หลังฝึกอบรม	30	24.47	3.83			

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมผ่านเว็บ มีทักษะการประเมินผู้ป่วยในระยหลังการอบรมในระดับสูง เท่ากับ ร้อยละ 82.78 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ $\geq$ ร้อยละ 80 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลคะแนนและร้อยละของทักษะด้านการประเมินผู้ป่วยของผู้เข้ารับการอบรมหลังการฝึกอบรม (n = 30)

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ร้อยละ
หน่วยที่ 1	300	249	83.00
หน่วยที่ 2	300	242	80.67
หน่วยที่ 3	300	254	84.67
รวมทั้งสิ้น	900	745	82.78

3. ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมผ่านเว็บ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.03, S.D.= 0.23) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รับผิดชอบงานสุขภาพจิตและจิตเวชในชุมชนของหน่วยงาน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 81.30 และเป็นพยาบาลวิชาชีพมากที่สุดจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 56.90 รองลงมาคือ นักวิชาการสาธารณสุข จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 สังกัดโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยเจ้าหน้าที่เหล่านี้ขาดทักษะการดูแลผู้ป่วยโดยเฉพาะนักวิชาการสาธารณสุข และการดูแลผู้ป่วยจิตเวชเป็นงานที่ต้องใช้องค์ความรู้และทักษะที่เฉพาะเจาะจง และต้องฝึกฝนอยู่เสมอจึงจะประเมินได้ถูกต้องแม่นยำเพื่อการดูแลที่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้จะมีการส่งพยาบาลวิชาชีพประจำหน่วยงานไปอบรมพยาบาลเวชปฏิบัติแต่ปัญหาคือพยาบาลที่ไปอบรมกลับมายังขาดความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยประกอบกับทัศนคติด้านลบต่อบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตทำให้บุคคลดังกล่าวไม่ได้รับการบำบัดอย่างถูกต้องเหมาะสม (คู่มือบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ แห่งชาติ ปีงบประมาณ 2554, 2554) ส่งผลต่อการดูแลผู้ป่วยให้เป็นไปได้อย่างไม่เต็มศักยภาพ จึงทำให้เจ้าหน้าที่เหล่านี้เกิดความวิตกกังวลและไม่กล้าเข้าสัมพันธ์และประเมินอาการทางจิตผู้ป่วยสอดคล้องกับความต้องการในการอบรมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขพบว่าสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาในระดับมากคือ สมรรถนะด้านการตรวจประเมินอาการของความผิดปกติทางจิตเวชและสมรรถนะ ($\bar{X}$ = 3.96, S.D.= 0.82) ด้านการจำแนกโรคและการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช ($\bar{X}$ = 3.89, S.D.= 0.78)

และสมรรถนะด้านการสัมภาษณ์และการตรวจทางจิตเวช ($\bar{X} = 3.70$, S.D.= 0.61) ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในชุมชน และเจ้าหน้าที่เหล่านี้มีความเห็นว่า การฝึกอบรมทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเวชและความผิดปกติทางอารมณ์ผ่านเว็บมีประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 92.70 และมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเวชและความผิดปกติทางอารมณ์ผ่านเว็บ คิดเป็นร้อยละ 92.70 ในด้านเนื้อหาการฝึกอบรม พบว่า มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในทุกด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.12$, S.D.= 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สมรรถนะที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลและศูนย์สุขภาพชุมชนมีความต้องการเรียนรู้ระดับมากในทุกข้อ คือ สมรรถนะด้านที่ 3 สมรรถนะด้านการตรวจประเมินอาการของความผิดปกติทางจิตเวช ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= 0.82) รองลงมาคือด้านที่ 4 สมรรถนะด้านการจำแนกโรคและการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 0.78) และสมรรถนะด้านที่ 2 สมรรถนะด้านการสัมภาษณ์และการตรวจทางจิตเวช ($\bar{X} = 3.70$, S.D.= 0.61) ส่วนความต้องการเรียนรู้ระดับน้อยในทุกข้อ ได้แก่ สมรรถนะด้านที่ 1 สมรรถนะด้านการประเมินหาสาเหตุการเกิดโรคทางจิตเวช ($\bar{X} = 2.21$, S.D.= 0.75) และสมรรถนะด้านที่ 5 สมรรถนะด้านความเข้าใจในการรักษาด้วยยาและการรักษาด้านจิตใจในผู้ป่วยจิตเวช ($\bar{X} = 1.96$, S.D.= 0.64) ตามลำดับ

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเวชและความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.78 /81.56 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและนำแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กระบวนการจัดอบรมกับการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ การเรียนการสอนทางไกล นำมาผสมผสานเพื่อสร้างรูปแบบการฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน โดยคำนึงถึงความต้องการในการเรียนรู้ ข้อจำกัดด้านการทำงาน ระยะเวลา สถานที่ โดยผู้วิจัยได้พัฒนากระบวนการอบรมด้วยตนเองผ่านเว็บเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองตามความสะดวกและความเหมาะสม สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการอบรมผ่านเว็บ (web-based training: WBT.) ของ สรรวัชร์ ห่อไพศาล (2544) ที่นำคุณสมบัติต่างๆ ของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาปรับใช้กับงานด้านฝึกอบรมทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดการพัฒนา สอดคล้องกับบริบทการทำงานในปัจจุบันที่มีปริมาณเจ้าหน้าที่น้อย ไม่สามารถลาจากงานประจำไปศึกษาหรืออบรมได้อย่างทั่วถึง รวมถึงการจัดกิจกรรมผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ หรือ Learning Management System (LMS.) ที่ช่วยให้การบริหารจัดการการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้เป็นอย่างดี (ปิยะ คักดีเจริญ, 2555) สำหรับขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและความต้องการของผู้อบรมและตรงตามความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอนอย่างแท้จริง จึงส่งผลให้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของระเบียบ สิทธิชัย (2553) ที่พบว่าชุดฝึกอบรมครูอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพ 80.00/80.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 และงานวิจัยของถนอม สมธอธิม (2554) ที่ทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชา การจัดแสงเพื่องานออกอากาศ ระดับชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พบว่าสื่อที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 94.80/96.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 90/90 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บที่พัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมผ่านเว็บ มีความรู้ในระยะเวลาหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 และมีคะแนนทักษะในระยะเวลาหลังการอบรม ร้อยละ 82.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ $\geq$ ร้อยละ 80 ทั้งนี้เนื่องจากการนำสื่อการเรียนรู้ทั้งสื่อหลักที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเสริมคือมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้เข้ามาสนับสนุนการเรียน โดยสื่อเหล่านี้สามารถตอบสนองการเรียนรู้รายบุคคล เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นบทเรียนที่สร้างขึ้นช่วยลดข้อจำกัดในการเรียนรู้ ไม่เกิดความกังวลขณะเรียน

เมื่อเรียนไม่ทันผู้อื่น และเมื่อไม่เข้าใจสามารถสอบถามได้จากช่องทางสื่อสารที่ผู้วิจัยจัดไว้ให้และสามารถทบทวนด้วยตนเองก็
ครั้งก็ได้ตามความต้องการจนเกิดความมั่นใจ รวมถึงผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้ทุกที่ (any way) ทุกเวลา (any time) และ
สืบค้นข้อมูลด้วยตนเองในทุกที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนที่ได้รับการฝึก
อบรมผ่านเว็บ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก

สรุป

รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพสามารถส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ
การดูแลผู้ป่วยจิตเวชและความผิดปกติทางอารมณ์สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยผู้พัฒนาระบบจำเป็นต้อง
ต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ข้อจำกัดต่างๆ ในการพัฒนา สร้างสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้น
ให้เกิดความต้องการในการเรียนรู้ รวมถึงความต้องการและประโยชน์ที่จะได้รับการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้
ที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

ควรมีการศึกษารายละเอียดของงานวิจัย บริบทและทรัพยากรของพื้นที่ เช่น ทีมในการพัฒนาในพื้นที่ ได้แก่นัก
พัฒนาเว็บ เครือข่ายสถานศึกษา ฯ ที่จะร่วมกันผลิตสื่อการฝึกอบรม รวมทั้งพื้นที่ที่จะต้องมีการเข้าถึงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
เพื่อสามารถนำไปใช้ในการอบรม จึงจะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการได้

ประเด็นสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บในพื้นที่อื่นๆ เช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต.กระทรวงสาธารณสุข. (2552). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพพระบริการสุขภาพจิตสำหรับโรงพยาบาลศูนย์
โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชนและ PCU**. เชียงใหม่: หจก.ชุดิมาพรินติ้ง.
- ณัฐกร สงคราม. (2554). **การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภณ สุเมธอริคม. (2554). **การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชา การจัดแสงเพื่อการ
ออกอากาศ ระดับชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. ศึกษานิพนธ์คณะเทคโนโลยีสื่อสาร
มวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ปิยะ คัคคีเจริญ. (2555). **การพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศและการเรียนรู้แบบนำตนเองของ
ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่**, วารสารครุศาสตร์, 1(40), 132-145.
- มานิช หล่อตระกูล และปรโมทย์ สุดนิษฐ์. (2548). **จิตเวชศาสตร์รามธิบดี**. กรุงเทพฯ: บริษัท ปิยอนต์ เอ็น เทอร์ไพรซ์ จำกัด.
- ระเบียบ สิทธิชัย. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรอบรมครูทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับครู
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษา**. ศึกษานิพนธ์วิชาเอกหลักสูตรและการสอน แขนงการศึกษา
ทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สรรรวิษฐ์ ห่อไพศาล. (2544). นวัตกรรมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสหัสวรรษใหม่: กรณีการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ (WEB BASED INSTRUCTION) .วารสารศรีปทุมปริทัศน์, 2(1), 93 – 104.

สุมาลี สังข์ศรี. (2549). การศึกษาทางไกล. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2553). คู่มือบริหารงบประมาณหลักประกันสุขภาพแห่งชาติปีงบประมาณ 2554 เล่มที่ 1 การบริหารบริการทางการแพทย์สำหรับผู้มีสิทธิในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและบบบริการสุขภาพผู้ป่วยจิตเวช. กรุงเทพฯ: บริษัทศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด.

Michael, S., Sharon S., Michael, A., & Susan, Z. (2009). **Teaching and Learning at a distance** (4th ed). Boston: Pearson Education, Inc.